

et ganske andet og et nyt Standpunkt i denne Sag, end jeg tidligere har gjort". Jeg tillader mig at udtrykke det ærede Medlems Stilling saaledes, thi det er korrekt; lige overfor os har han Intet at sige. Jeg har i den Henseende aldeles ikke Noget med hans nye Stilling at gjøre, han maa vende den imod sig selv. Jeg siger: Betydeligheden, Nødvendigheden og Nødsnødvendigheden af denne Frontforandring overlader jeg til det ærede Medlem selv, han har naturligvis Ret til at gjøre Frontforandring. Hvorfor det ærede Medlem nu forandrer sin Netsopfattelse af denne Sag, er, fordi der nu efter hans Mening er mange Penge i Kassen, fordi Statskassen nu kan udrede, hvad den ikke før kunde, de 2½ Million, som er Renten af Tienden. Jeg spørger: Hvad er Statskassen? Det er Folkets Kasse. Selv om det er sandt, at vi kunne undvære de 2½ Million, hvilket jeg benægter, saa spørger jeg: Hvis ere de? De ere Befolkningens. Have vi ikke ofte sagt, at gennem Lødbestætningen, som er langt nyere, og som altsaa billigvis burde ændres før det gamle, have vi taget Stat ofte af det haardt Nødvendige ud af Arbejderens Lomme og lagt i Statskassen, hvad vi ikke behøvede. Det er ofte blevet sagt her, og det ærede Medlem har været med til at sige, at vi paa dette Omraade skulde have et Nedslag, fordi vi ikke behøvede saa mange Penge i Statskassen. Pludselig kommer det ærede Medlem og siger: Nei stop, det skal ikke gives tilbage til Arbejderne, Haandværkere og Borgere, som have betalt en stor Del af disse Summer, nei, lad os tage dem og putte dem i Bondens Lomme. Ja, vi Tiendeydere kunde saamand være glade ved at slippe saa let og saa pludselig til at faae en stor pæbelikkelig Gave. Og naar det ærede Medlem siger, at vi ikke have Ret til at kapitalisere Tienden for at bestemme denne Gaves Størrelse, saa siger jeg: Jo, selvfølgelig have vi det, det er den eneste Maade, hvorpaa saadant Noget kan bestemmes i Værdi, vi komme altsaa til at give 60—70 Millioner ud af Statskassen til Bønderne. Altsaa, de Penge, som vi tidt i de senere Aar have sagt, at det var ubilligt at tage fra Haandværkere, Arbejdere osv. og lægge i Statskassen, skulle vi nu være med til at tage af Statskassen og lægge ud til Bønderne. For det Første er det nu urigtigt, at Statskassen kan undvære disse Penge, for det Andet vil det være i allerhøjeste Grad uretfærdigt, og naar det ærede Medlem mente, at han kunde finde en Udvei i en lignende Fremgangsmaade tidligere, saa er det ikke rigtigt. Naar det ærede Medlem mener, at min Betragtningssmaade var noget konservativ, saa giver jeg ham Ret deri. Min Betragtningssmaade er i Birkeligheden konservativ. Jeg holder paa, at vi skulle gjøre Fremstridt og ikke Omvæltning; vi gjøre Fremstridt paa Lovens Grund fra det Bestaaende til noget Bedre, men ikke Omvæltning. Naar det ærede

Medlem dernæst siger, at jeg ikke behøver at klage over Smaafolk og deres Sjælesorg, thi hvis Loven gaar igennem, hæve vi Effret, og saa ere vi Allesammen fri, svarer jeg dertil, at saaledes forholdes Sagen sig ikke. Den forholder sig saaledes, at, naar vi ved at gennemføre dette Lovforslag, giver en Gave til en vis Del af Borgerne i Landet, vil det grundlovmæssige Krav om Understøttelse til Folketirken staa tilbage, og naar de 2—3 Millioner da gaa ud af Statskassen til Præsternes Lønning, ville Smaafolk ogsaa komme til at betale en Del deraf. Det er jo fuldstændig rigtigt; deri ligger dette, at vi lægge Byrden over paa den, der hidtil ikke har haft Noget med den at gjøre. Det er nu Bemærkninger, jeg anfører angaaende denne Sag, forsaavidt den er indført her; men det er muligt, at det ærede Medlem ved næriere Overveielse af Sagen kan fremsføre en saadan Række af andre Grunde for sin nye Stilling i Motiver til et Lovforslag eller i et Uddrag om et saadant Lovforslag, at jeg isøvrigt nærmere vil forbeholde mig min Motivering af min Stilling til det, naar det ny Lovforslag kommer frem; thi det maa vi vente, at det maa komme. Men jeg vil sige, at, naar der henvises til, hvad vi før have gjort, saa skede vi i 1850 og vilde have Sigeliggjørelse. Hvad blev der af Sigeliggjørelsen? Sigeliggjorde vi da paa den Maade, at vi ophævede Hartkornskatten og lod det Hele gaa bort? Nei, vi betalte Sædegaardseierne for at tage en Skat med. Saaledes bare vi os ad, fordi vi ikke kunde undvære Hartkornskatten. Nu siger man, og det sagde det ærede Medlem for Hjerteminde (N. Andersen), at denne Sag, naar den saaledes er reist, er kun stiftet til at bringe mange tusinde Skuffelser. Jeg tror, at det ærede Medlem tager fuldstændig fejl (Udsbyrdelse af N. Andersen). Ja, den Betragtning, det ærede Medlem for Sorø Amts 2den Valgkreds nu fremsætter, er stiftet til at frembringe mange tusinde Skuffelser. Det ærede Medlem tager fuldstændig fejl; der er efter min Overbevisning ikke 1 pro mille af Danmarks Bondestand, som antager det Program, det ærede Medlem her har nævnt (N. Andersen: Jo, det ærede Medlem for Viborg Amts 4de Valgkreds). Nei, det ærede Medlem for Viborg Amts 4de Valgkreds tror det ikke; det er et lyrisk Udbrud af det ærede Medlem. Jeg er overbevist om, at han ikke tror det selv; det ærede Medlem for Viborg Amts 4de Valgkreds sagde forøvrigt, at han byggede ikke derpaa; og jeg tror, at hans Landsmand ville ligeoverfor dette Forslag sige: Vi takke Dig ikke for denne Sag; thi ligeoverfor det Forslag, her foreligger, ville Syderne, dersom Tienden skulde ophæves, komme til at betale Mere i Skat, end Tienden til Præsternes Underhold udgjør (Udsbyrdelse). Det ærede Medlem siger, det er rigtigt. Det ærede Medlem mener altsaa, at Lødbestættelsen, som vi paaførte Folk pludselig i 1864 i Krigsaaret, fremdeles skulde blive staaende